

**PREZES
URZĘDU OCHRONY
KONKURENCJI I KONSUMENTÓW
DELEGATURA UOKiK W GDAŃSKU**

RGD. 61-20/11/IW

Gdańsk, 18 listopada 2011 r.

DECYZJA NR RGD. 23/2011

I. Na podstawie art. 28 ust. 1 i 2 w związku z art. 24 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, poz. 331 ze zm.), stosownie do art. 33 ust. 6 ww. ustawy i § 5 ust. 1 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 1 lipca 2009 r. w sprawie właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz. U. Nr 107 poz. 887), po przeprowadzeniu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, wszczętego z urzędu przeciwko przedsiębiorcy: „Wodociągi Rewal” Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Pobierowie

– działając w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów:

po uprawdopodobnieniu stosowania przez tego przedsiębiorcę **praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów**, o której mowa w art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, polegającej na stosowaniu we wzorcach umów zatytułowanych: *Umowa Nr ... o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków, Umowa Nr ... o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków (dzierżawca nieruchomości), Umowa Nr ... o zaopatrzenie w wodę, Umowa Nr ... na odprowadzanie ścieków*, postanowień, zgodnie z którymi:

- 1) odbiorca usług dokonuje zapłaty za dostarczoną wodę i/lub odprowadzone ścieki w terminie określonym w fakturze, który nie może być krótszy niż 14 dni od daty jej wystawienia, co jest niezgodne z § 17 ust. 1 rozporządzenia Ministra Budownictwa z dnia 28 czerwca 2006 r. w sprawie określania taryf, wzoru wniosku o zatwierdzenie taryfy oraz warunków rozliczeń za zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków (Dz.U. z 2006 r., Nr 127, poz. 886),
- 2) umowa może być rozwiązana przez każdą ze stron z zachowaniem 3 miesięcznego okresu wypowiedzenia lub – w przypadku umów zawartych na czas określony – z zachowaniem 1 miesięcznego okresu wypowiedzenia, co jest niezgodne z art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (tekst jednolity: Dz. U. z 2006 r. Nr 123, poz. 858 z późn. zm.),
- 3) *wszelkie dokumenty oraz oświadczenie woli związane z niniejszą Umową uznaje się za doręczone w przypadku wysłania ich listem poleconym na adres wskazany w Umowie. (...) W razie nie powiadomienia o zmianie adresu lub też innych wy-*

80-824 GDAŃSK, UL. PODWALE PRZEDMIEJSKIE 30

TEL/FAX (58) 346-29-33, 346-29-32, 301-51-75

E-MAIL: GDANSK@UOKIK.GOV.PL

mienionych wyżej zmian przyjmuje się skuteczność doręczenia na dotychczasowy adres. Strony zgodnie oświadczają, że w przypadku niepodjęcia korespondencji na adresy wskazane w niniejszej Umowie lub powiadomieniach o ich zmianie, takie nadesłanie będzie uznawane przez strony jako doręczenie korespondencji, a oświadczenie woli w niej zawarte jako złożone drugiej Stronie, które są postanowieniami umownymi wpisanymi na podstawie art. 479⁴⁵ ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. Nr 43, poz. 296 ze zm.) do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone;

i przyjęciu zobowiązania ww. przedsiębiorcy do podjęcia działań zmierzających do zaniechania naruszenia zbiorowych interesów konsumentów, **nakłada się** na „Wodociągi Rewal” Sp. z o.o. z siedzibą w Pobierowie obowiązek wykonania tego zobowiązania poprzez:

- podpisywanie z konsumentami – od dnia uprawomocnienia się niniejszej decyzji – umów dotyczących zbiorowego zaopatrzenia w wodę i/lub zbiorowego odprowadzania ścieków w oparciu o nowe wzorce, nie zawierające zakwestionowanych zapisów,
- przekazanie konsumentom – w terminie trzech miesięcy od dnia uprawomocnienia się niniejszej decyzji – aneksów zmieniających kwestionowane postanowienia w umowach wykonywanych.

II. Na podstawie art. 28 ust. 3 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, poz. 331 ze zm.), stosownie do art. 33 ust. 6 ww. ustawy i § 5 ust. 1 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 1 lipca 2009 r. w sprawie właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz. U. Nr 107 poz. 887)

– działając w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów –

nakłada się na „Wodociągi Rewal” Sp. z o.o. z siedzibą w Pobierowie obowiązek przekazania w terminie czterech miesięcy od uprawomocnienia się niniejszej decyzji – informacji o realizacji przyjętego zobowiązania.

III. Na podstawie art. 105 § 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (tekst jedn. Dz. U. z 2000 r. Nr 98 poz. 1071 ze zm.), w związku z art. 83 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50 poz. 331 ze zm.) **umarza się jako bezprzedmiotowe** postępowanie w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, prowadzone przeciwko przedsiębiorcy: „Wodociągi Rewal” Sp. z o.o. z siedzibą w Pobierowie pod zarzutem pobierania od odbiorców usług zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków, opłaty abonamentowej, która nie została przewidziana w obowiązującej w okresie od 1 stycznia 2011 r. do 31 grudnia 2011 r. taryfie za zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków, co jest niezgodne z art. 26 ust. 1 ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (tekst jedn. Dz. U. z 2006 r. Nr 123, poz. 858 z późn. zm.),

a przez to z art. 24 ust. 1 i ust. 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

UZASADNIENIE

W II kwartale 2011 r. Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, zwany dalej: *Prezesem UOKiK* lub *Prezesem Urzędu*, przeprowadził postępowanie wyjaśniające (sygn. sprawy: RGD. – 400/15/11/IW), mające na celu wstępne ustalenie, czy stosowane przez „Wodociągi Rewal” Sp. z o.o. z siedzibą w Pobierowie, zwane dalej: *Wodociągi Rewal* lub *Spółką*, zasady świadczenia usług zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odbioru ścieków nie naruszają przepisów ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, poz. 331 ze zm.), zwanej dalej: *ustawą o ochronie konkurencji i konsumentów*, w tym czy sprawa ma charakter antymonopolowy.

Analiza treści stosowanych przez Wodociągi Rewal wzorców umów zawieranych z konsumentami, regulujących zasady świadczenia usług zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków na terenie Gminy Rewal oraz zasad wprowadzenia taryfy za zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków na okres od 1 stycznia do 31 grudnia 2011 r. dała podstawę do podejrzenia, iż w zakresie opisanym w punktach I i III sentencji niniejszej decyzji mogło dojść do naruszenia przez Spółkę przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Mając to na uwadze w dniu 14 lipca 2011 r. wszczęto z urzędu postępowanie w sprawie stosowania przez Wodociągi Rewal praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, polegających na (karta akt sprawy: 1-2):

- I.** stosowaniu we wzorcach umów zatytułowanych: *Umowa Nr ... o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków*, *Umowa Nr ... o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków (dzierzawca nieruchomości)*, *Umowa Nr ... o zaopatrzenie w wodę*, *Umowa Nr ... na odprowadzanie ścieków*, postanowień, zgodnie z którymi odbiorca usług dokonuje zapłaty za dostarczoną wodę i/lub odprowadzone ścieki w terminie określonym w fakturze, który nie może być krótszy niż 14 dni od daty jej wystawienia,

co mogło zostać uznane za niezgodne z § 17 ust. 1 rozporządzenia Ministra Budownictwa z dnia 28 czerwca 2006 r. w sprawie określania taryf, wzoru wniosku o zatwierdzenie taryfy oraz warunków rozliczeń za zbiorowe zaopatrzenia w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków (Dz.U. z 2006 r., Nr 127, poz. 886), zwanego dalej: *rozporządzeniem taryfowym*, i stanowić naruszenie z art. 24 ust. 1 i ust. 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów,

- II.** stosowaniu we wzorcach umów zatytułowanych: *Umowa Nr ... o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków*, *Umowa Nr ...o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków (dzierzawca nieruchomości)*, *Umowa Nr ... o zaopatrzenie w wodę* i *Umowa Nr ... na odprowadzanie ścieków* postanowień, zgodnie z którymi umowa może być rozwiązana przez każdą ze stron z zachowaniem 3 miesięcznego okresu wypowiedzenia lub - w przypadku umów zawartych na czas określony – z zachowaniem 1 miesięcznego okresu wypowiedzenia,

co mogło zostać uznane za niezgodne z art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (tekst jedn. Dz. U. z 2006 r. Nr 123, poz. 858 z późn. zm.), zwanej dalej: *ustawą o zbiorowym zaopatrzeniu*,

i stanowić naruszenie z art. 24 ust. 1 i ust. 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów,

III. stosowaniu we wzorcach umów zatytułowanych: *Umowa Nr ...o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków* (dzierżawca nieruchomości), *Umowa Nr ... o zaopatrzenie w wodę*, *Umowa Nr ... na odprowadzanie ścieków* postanowienia o brzmieniu: *Wszelkie dokumenty oraz oświadczenie woli związane z niniejszą Umową uznaje się za doręczone w przypadku wysłania ich listem poleconym na adres wskazany w Umowie. (...) W razie nie powiadomienia o zmianie adresu lub też innych wymienionych wyżej zmian przyjmuje się skuteczność doręczenia na dotychczasowy adres. Strony zgodnie oświadczają, że w przypadku niepodjęcia korespondencji na adresy wskazane w niniejszej Umowie lub powiadomieniach o ich zmianie, takie nadesłanie będzie uznawane przez strony jako doręczenie korespondencji, a oświadczenie woli w niej zawarte jako złożone drugiej Stronie.*

uznanego za postanowienie niedozwolone i wpisanego do rejestru postanowień wzorców uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ Kpc, co mogło stanowić naruszenie art. 24 ust. 1 i ust. 2 pkt 1 ww. ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów,

IV. pobieraniu od odbiorców usług zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków opłaty abonamentowej, która nie została przewidziana w obowiązującej w okresie od 1 stycznia 2011 r. do 31 grudnia 2011 r. taryfie za zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków,

co mogło zostać uznane za niezgodne z art. 26 ust. 1 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu i stanowić naruszenie z art. 24 ust. 1 i ust. 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

W piśmie z dnia 3 sierpnia 2011 r. (k. 67- 69) Spółka oświadczyła, że wyniki analizy wzorców umów, dokonanej z uwzględnieniem zarzutów określonych w punktach I – III zawiadomienia o wszczęciu postępowania (k. 2) prowadzą do wniosku, iż istotnie wzorce te zawierają zapisy mogące stanowić naruszenie przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Jak wyjaśnia Spółka, stosowanie tych postanowień wynikało z błędnej oceny prawnej, przeprowadzonej w tym zakresie przez radcę prawnego, który uprzednio prowadził obsługę prawną Spółki. W związku z tym przedsiębiorca oświadczył, że zakwestionowane przez Prezesa Urzędu zapisy zostaną niezwłocznie usunięte ze wzorców umów i nie będą w przyszłości stosowane. Spółka Wodociągi Rewal zobowiązała się również do zmiany wcześniej zawartych z konsumentami umów (w drodze ich aneksowania), w celu eliminacji z ich treści zakwestionowanych postanowień.

Odnosząc się do zarzutu wymienionego w punkcie IV zawiadomienia o wszczęciu postępowania Spółka wyjaśniła, że zgodnie z art. 24 ust. 2 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu złożyła ona stosowny wniosek taryfowy na 70 dni przed planowanym wejściem w życie taryfy na okres od 1 stycznia do 31 grudnia 2011 r. Wniosek ten przewidywał pobieranie od mieszkańców opłaty abonamentowej w wysokości 5,90 zł za miesiąc. Rada Gminy Rewal nie podjęła stosownej uchwały w terminie 45 dni od złożenia wniosku, w związku z czym, zgodnie z art. 24 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu, taryfa weszła w życie po upływie 70 dni od daty złożenia wniosku. Jak podniosła Spółka, *odbiorcy usług zostali w sposób zwyczajowo przyjęty poinformowani o nowej taryfie przez wysłanie wraz z fakturami informacji o nowych stawkach taryf na 2011 r. wraz z przedmiotowym abonamentem. Taką samą informację w sposób zwyczajowo przyjęty wywieszono na tablicy ogłoszeń w siedzibie spółki. Niestety w pierwszym druku ogłoszenia taryfy wkradła się*

oczywista omyłka pisarska pomijająca opłatę abonamentową, która została przeniesiona na stronę internetową spółki i ogłoszenie zamieszczone w „Strefie Słońca”. Na stronie internetowej ze względu na możliwość dokonania korekty zamieszczono skorygowane ogłoszenie. Jako dodatkowy argument podniesiono fakt, że Zarząd spółki nie miał powodu, aby umyślnie nie zamieszczać opłaty abonamentowej w ogłoszeniu, gdyż była ona zawarta we wniosku o zatwierdzenie taryf dla zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków. Spółka zapewniła, że Zarząd (...) ma wielką świadomość faktu, że usługi które świadczy są niezbędne do prawidłowego funkcjonowania odbiorców usług i nigdy nie zamierzał celowo i umyślnie naruszać interesów odbiorców przez stosowanie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów.

Zobowiązując się do zmiany treści kwestionowanych przez Prezesa UOKiK postanowień wzorców umów Spółka do pisma z dnia 8 września 2011 r. załączyła Zarządzenie Prezesa Zarządu Wodociągi Rewal Sp. z o.o. Nr 13/Z/2011 z dnia 2 września 2011r. w sprawie wprowadzenia w życie nowych wzorców umów zawieranych w związku z wykonywanymi usługami zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków w firmie Wodociągi Rewal Sp. z o.o. w Pobierowie (k. 92 – 94 i 97 – 119). Natomiast w piśmie z dnia 15 września 2010 r. Spółka oświadczyła, że zamierza również aneksować umowy już wykonywane, w związku z czym podjęła działania, w wyniku których Zarządzeniem Prezesa Zarządu Wodociągi Rewal Sp. z o.o. Nr 14/Z/2011 z dnia 12 września 2011 r. wprowadzono w życie wzorce aneksów do umów realizowanych, których przedmiotem są usługi zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków świadczone przez Wodociągi Rewal Sp. z o.o. w Pobierowie (k. 121- 131).

W nowo opracowanych wzorcach umów stanowiących załączniki nr 1- 5 do Zarządzenia Prezesa Spółki Nr 13/Z/2011 z dnia 2 września 2011 r., a także we wzorcach aneksów do umów wykonywanych stanowiących załączniki nr 1- 6 do Zarządzenia Prezesa Spółki Nr 14/Z/2011 z dnia 12 września 2011 r., przedstawiono następujące propozycje zmian:

- 1) postanowieniom, zgodnie z którymi odbiorca usług był zobowiązany dokonywać zapłaty za dostarczoną wodę i/lub odprowadzone ścieki w terminie określonym w fakturze, który nie mógł być krótszy niż 14 dni od daty wystawienia faktury nadano brzmienie zgodnie z którym, odbiorca usług dokonuje zapłaty za dostarczoną wodę i/lub odprowadzone ścieki w terminie określonym w fakturze VAT, który nie może być krótszy niż 14 dni od daty jej dostarczenia,
- 2) postanowieniom, zgodnie z którymi umowa mogła być rozwiązana przez każdą ze stron z zachowaniem trzymiesięcznego okresu wypowiedzenia lub - w przypadku umów zawartych na czas określony – z zachowaniem 1 miesięcznego okresu wypowiedzenia, nadano brzmienie zgodnie z którym, umowa może być wypowiedziana przez odbiorcę usług z zachowaniem trzymiesięcznego okresu wypowiedzenia lub - w przypadku umów zawartych na czas określony – z zachowaniem jednomiesięcznego okresu wypowiedzenia, natomiast przez spółkę umowa może być wypowiedziana z zachowaniem trzymiesięcznego okresu wypowiedzenia lub - w przypadku umów zawartych na czas określony – z zachowaniem jednomiesięcznego okresu wypowiedzenia tylko w przypadku jej likwidacji lub zaistnienia okoliczności określonych w art. 8 ustawy,

- 3) z nowo opracowanych wzorców umów i umów aneksowanych wykreślono postanowienie o treści: *Wszelkie dokumenty oraz oświadczenie woli związane z niniejszą Umową uznaje się za doręczone w przypadku wysłania ich listem poleconym na adres wskazany w Umowie. (...) W razie nie powiadomienia o zmianie adresu lub też innych wymienionych wyżej zmian przyjmuje się skuteczność doręczenia na dotychczasowy adres. Strony zgodnie oświadczają, że w przypadku niepodjęcia korespondencji na adresy wskazane w niniejszej Umowie lub powiadomieniach o ich zmianie, takie nadesłanie będzie uznawane przez strony jako doręczenie korespondencji, a oświadczenie woli w niej zawarte jako złożone drugiej Stronie.*

Ponadto Spółka wyjaśniła, że sprostowała i przekazała do wiadomości odbiorców usług informację o wysokości opłaty abonamentowej pobieranej w okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2011r. (k. 120).

Prezes Urzędu ustalił, co następuje.

Spółka Wodociągi Rewal, której udziały w 100% należą do Gminy Rewal, jest zarejestrowana w KRS pod numerem 0000328462 (k. 7-8). Prowadzi ona działalność gospodarczą polegającą na świadczeniu usług zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków na terenie Gminy Rewal. Sprzedaje również hurtowo wodę na części terenu Gminy Karnice (wieś Nitkowo) i odbiera hurtowo ścieki komunalne z części terenu Gmin Świerzno (wieś Gostyń) oraz Dziwnów (wieś Łukęcin).

W ramach prowadzonej działalności związanej ze zbiorowym zaopatrzeniem w wodę i zbiorowym odprowadzaniem ścieków, Spółka podpisuje z odbiorcami usług umowy zatytułowane: *Umowa Nr ... o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków, Umowa Nr ... o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków (dzierzawca nieruchomości), Umowa Nr ... o zaopatrzenie w wodę i Umowa Nr ... na odprowadzanie ścieków* (k. 32- 38, 47- 51). Wzorce tych umów zawierały postanowienia zakwestionowane przez Prezesa Urzędu w postanowieniu o wszczęciu postępowania w sprawie naruszenia zbiorowych interesów konsumentów.

Prezes Urzędu postawił Spółce także zarzut pobierania od odbiorców usług zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków opłaty abonamentowej, która nie została przewidziana w stosowanej przez Spółkę w okresie od 1 stycznia 2011 r. do 31 grudnia 2011 r. taryfie za zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków, co mogło stać w sprzeczności z art. 26 ust. 1 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu.

Z dokonanych ustaleń wynika, że wniosek o zatwierdzenie taryfy dla zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków na okres od 1 stycznia do 31 grudnia 2011r., obowiązującej na terenie Gminy Rewal, został złożony przez Spółkę w Urzędzie Gminy Rewal w dniu 18 października 2010r. (k. 13 – 25).

We wniosku taryfowym wyszczególniono: opłatę za 1 m³ dostarczonej wody w kwocie 3,52 zł, opłatę za 1 m³ odprowadzonych ścieków w kwocie 5,38 zł i opłatę abonamentową za odczyt w kwocie 5,90 zł/miesiąc/odbiorca.

Taryfa dla zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków na okres od 1 stycznia do 31 grudnia 2011 r. została wprowadzona w życie w trybie art. 24 ust. 8 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu, zgodnie z którym, jeżeli rada gminy nie po-

dejmie uchwały w terminie, o którym mowa w ust. 5, taryfy zweryfikowane przez wójta (burmistrza, prezydenta miasta) wchodzi w życie po upływie 70 dni od dnia złożenia wniosku

o zatwierdzenie taryf. Taryfa ta została podana do wiadomości publicznej zgodnie z art. 24 ust. 9 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu co najmniej 7 dni przed jej wejściem w życie, poprzez zamieszczenie w prasie lokalnej [„Strefa słońca” nr 14 (109) 2010 z 22 grudnia 2010 r.], na tablicy ogłoszeń w siedzibie Spółki, w palcówkach handlowych i usługowych na terenie Gminy Rewal, tablicy ogłoszeń Urzędu Gminy i stronie internetowej www.wodociagirewal.pl (k. 29 – 31).

Zgodnie z załączonym do akt komunikatem prasowym, ogłoszeniem i informacją zarządu Spółki zamieszczoną również na stronie internetowej (...) z *dniem 1 stycznia 2011 r. obowiązuje nowa taryfa za zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków. Taryfa wchodzi w życie na podstawie Rozdziału 5, art. 24, ust. 8 ustawy z dnia 7 czerwca 2001 o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (t.j. Dz. U. z 2006 r., Nr 123, poz. 858 ze zm.) i obowiązuje od 1 stycznia 2011 r. do 31 grudnia 2011 r. Taryfa wchodzi w życie w następującej wysokości:*

1. *Za 1 m³ dostarczonej wody – 3,52 zł netto + 8% VAT.*
2. *Za 1 m³ odprowadzonych ścieków – 5,38 zł netto + 8% VAT.*

Z przekazanych przez Spółkę informacji i załączonych faktur wynika, że odbiorcy usług obciążani są od 1 stycznia 2011 r. opłatami za dostarczoną wodę i odebrane ścieki, a także opłatą abonamentową w wysokości 5,90 zł netto + 8% VAT = 6,37 zł brutto (k. 57 – 66).

Prezes Urzędu zważył, co następuje.

Dla rozstrzygnięcia sprawy w oparciu o przepisy ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów niezbędne jest uprzednie ustalenie, czy na skutek działań przedsiębiorcy zagrożony został interes publicznoprawny, bowiem bez spełnienia tego warunku Prezes Urzędu nie jest upoważniony do realizacji zasadniczego celu ustawy, który, zgodnie z jej art. 1 ust. 1, jest definiowany jako określenie warunków rozwoju i ochrony konkurencji oraz zasad podejmowanej w interesie publicznoprawnym ochrony interesów przedsiębiorców i konsumentów. Warunkiem koniecznym do zastosowania tej ustawy jest, aby działania przedsiębiorcy – któremu zarzucono naruszenie jej przepisów – stanowiły potencjalne zagrożenie interesu publicznego, nie zaś jednostki lub grupy. Zdaniem Prezesa Urzędu rozpatrywana sprawa ma charakter publicznoprawny, albowiem działania Spółki nie były ograniczone do określonych odbiorców, lub ich grupy. Dotyczyły wszystkich aktualnych i potencjalnych odbiorców wody i dostawców ścieków na terenie działania Spółki.

Zgodnie z art. 24 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów zakazane jest stosowanie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów. Stosownie do art. 24 ust. 2 ww. ustawy przez praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów rozumie się godzące w nie bezprawne działania przedsiębiorcy, w szczególności: 1) stosowanie postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. Nr 43, poz. 296 z późn. zm.); 2) naruszanie obowiązku udzielania konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji; 3) nieuczciwe praktyki rynkowe lub czyny nieuczciwej konkurencji. Art. 24 ust. 3 ustawy

o ochronie konkurencji i konsumentów przewiduje natomiast, że nie jest zbiorowym interesem konsumentów suma indywidualnych interesów konsumentów. Odpowiednio do art. 4 pkt 12 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów i art. 22¹ Kodeksu cywilnego za konsumenta uważa się osobę fizyczną dokonującą czynności prawnej nie związanej bezpośrednio z jej działalnością gospodarczą lub zawodową.

Zbiorowe interesy konsumentów podlegają zatem ochronie przed wymierzonymi w nie naruszeniami polegającymi na sprzecznych z prawem działaniach przedsiębiorców. Uznanie określonego działania przedsiębiorcy za niezgodne z zakazem stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów wymaga wykazania, że spełnione zostały kumulatywnie następujące przesłanki:

- oceniane zachowanie musi być podejmowane przez podmiot będący przedsiębiorcą w rozumieniu przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów,
- praktyka godzi w zbiorowe interesy konsumentów,
- zachowanie przedsiębiorcy nosi znamiona bezprawności.

Status przedsiębiorcy

Zgodnie z art. 4 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów przez przedsiębiorcę rozumie się przedsiębiorcę w rozumieniu przepisów o swobodzie działalności gospodarczej. Z art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (tj. Dz. U. z 2010 r. Nr 220, poz. 1447) wynika, że przedsiębiorcą jest osoba fizyczna, osoba prawna oraz jednostka organizacyjna niebędąca osobą prawną, która we własnym imieniu wykonuje działalność gospodarczą.

W przedmiotowej sprawie Spółka Wodociągi Rewal będąca stroną postępowania bez wątpienia posiada status przedsiębiorcy, gdyż jest to spółką prawa handlowego, prowadzącą działalność gospodarczą na podstawie wpisu do rejestru przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego (k. 7-8), a więc jest to podmiot prawa wyodrębniony organizacyjnie i majątkowo, prowadzący we własnym imieniu działalność gospodarczą. Zachowania Spółki podlegają zatem kontroli dokonywanej na gruncie ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Naruszenie zbiorowych interesów konsumentów

Kolejną przesłanką, jaką należy wziąć pod uwagę w niniejszej sprawie jest wykazanie, iż kwestionowane zachowania przedsiębiorcy godzą w interesy konsumentów oraz, że zagrożone są zbiorowe interesy konsumentów.

Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów nie objaśnia znaczenia pojęć *godzenia w interesy konsumentów* oraz *zbiorowego interesu konsumentów*. Należy przyjąć, że interesem, który podlega ochronie na podstawie art. 24 ustawy jest interes prawny, rozumiany jako określone potrzeby konsumenta uznane przez ustawodawcę za godne ochrony. Działanie przedsiębiorcy godzi w interesy konsumentów wtedy, gdy wywołuje negatywne skutki w sferze ich praw i obowiązków. Nie jest zbiorowym interesem suma indywidualnych interesów konsumentów.

W wyroku z dnia 10 kwietnia 2008 r. (sygn. akt III SK 27/07) Sąd Najwyższy wskazał, iż wystarczające dla stwierdzenia, że ma miejsce naruszenie zbiorowych interesów konsumentów powinno być ustalenie, że zachowanie przedsiębiorcy nie jest podejmowane w stosunku do zindywidualizowanych konsumentów, lecz względem członków danej grupy

(określonego kręgu podmiotów) wyodrębnionych spośród ogółu konsumentów za pomocą wspólnego dla nich kryterium. W pojęciu praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów mieści się działanie przedsiębiorcy, które jest skierowane do oznaczonych, ale dostatecznie licznych konsumentów, o ile przy tym łączy ich wspólna cecha rodzajowa, np. przyłączenie do tej samej sieci wodociągowo-kanalizacyjnej¹. W wyroku tym Sąd Najwyższy stanął na stanowisku, iż sformułowanie: *nie jest zbiorowym interesem konsumentów suma indywidualnych interesów konsumentów* należy rozumieć w ten sposób, że liczba indywidualnych konsumentów, których interesy zostały naruszone nie decyduje o tym, czy dana praktyka narusza zbiorowe interesy konsumentów. Praktyką naruszającą zbiorowe interesy konsumentów jest bowiem takie zachowanie przedsiębiorcy, które podejmowane jest w warunkach wskazujących na powtarzalność zachowania w stosunku do indywidualnych konsumentów wchodzących w skład grupy, do której adresowane są zachowania przedsiębiorcy w taki sposób, iż potencjalnie ofiarą takiego zachowania może być każdy konsument będący klientem lub potencjalnym klientem przedsiębiorcy. Zgodnie ze stanowiskiem Sądu Najwyższego, przez interes zbiorowy należy rozumieć zatem interes dotyczący konsumentów jako określonej zbiorowości. Naruszenie zbiorowego interesu konsumentów ma miejsce wówczas, gdy negatywnymi skutkami działań przedsiębiorcy dotknięty jest szerszy krąg uczestników rynku, mających status konsumentów. Do naruszenia zbiorowego interesu konsumentów konieczne jest, żeby działanie przedsiębiorcy było skierowane nie do konkretnej osoby, lecz do grupy adresatów wyodrębnionych za pomocą wspólnego dla nich kryterium. Działanie o takim charakterze jest w stanie wywołać niekorzystne następstwa nie tylko w odniesieniu do konkretnych konsumentów, lecz wobec każdego z członków danej zbiorowości. Przy tym zaistnienie przesłanki naruszenia zbiorowego interesu konsumenta nie jest bezpośrednio uzależnione od liczby konsumentów, których interesy zostały rzeczywiście naruszone wskutek działań przedsiębiorcy. Istotne jest to, że przedmiotowe działanie może zagrozić, przynajmniej potencjalnie, interesom pewnego kręgu nieprofesjonalnych uczestników rynku.

W przedmiotowej sprawie zakwestionowane zachowania Spółki Wodociągi Rewal dotyczą zbiorowych interesów konsumentów, gdyż skierowane są do szerokiego ich kręgu. Stosowane praktyki wymierzone są zatem we wszystkich rzeczywistych odbiorców świadczonych przez Spółkę usług, z którymi zawarto umowy określające zasady świadczenia na ich rzecz usług zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków na podstawie wzorców zakwestionowanych w toku prowadzonego postępowania, jak również w jej potencjalnych i przyszłych kontrahentów. Zakwestionowane zachowania podejmowane są w sposób powtarzalny i powszechny, co wynika zresztą z samej natury wzorców umowy, jakimi posługuje się Spółka w obrocie gospodarczym a także zasad obowiązywania taryfy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków. Wzorce umów skierowane są do szerokiego kręgu odbiorców, co z założenia oznacza, iż działanie przedsiębiorcy jest ustalone, jednakowe i powtarzalne we wszystkich przypadkach, gdy dany wzór umowy znajduje zastosowanie. Natomiast taryfy za zbiorowe zaopatrzenie wprowadzone przez Spółkę obowiązują wszystkich jej kontrahentów, w tym konsumentów. Wskazuje to na naruszenie interesu publicznego, przez który należy rozumieć prawo wszystkich odbiorców przedsiębiorstwa (konsumentów) do korzystania z jego usług, którego to prawa mogą zostać pozbawieni wyłącznie na podstawie przepisów prawa.

¹ C. Banasiński, E. Piontek „*Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów. Komentarz*”, LexisNexis Warszawa 2009, str. 454.

Bezprawność działań

Ostatnią z przesłanek, jakie należy rozważyć w celu uprawdopodobnienia naruszenia zakazu określonego w art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, jest bezprawność podejmowanych przez przedsiębiorcę zachowań. Bezprawność ujmowana jest jako sprzeczność z obowiązującymi przepisami prawa. Praktyki przedsiębiorcy, by zakwalifikować je jako naruszające zbiorowe interesy konsumentów (...) *muszą być zatem wymierzone w uprawnienia, jakie konsumentom przyznają obowiązujące przepisy prawa*².

Porządek prawny, którego naruszenie może wypełniać dyspozycję art. 24 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, obejmuje normy prawa powszechnie obowiązującego, a także nakazy i zakazy wynikające z zasad współżycia społecznego i dobrych obyczajów³. Same przepisy ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów nie regulują konstrukcji bezprawności działań przedsiębiorcy. Artykuł 24 tej ustawy nie ma samodzielnego znaczenia prawnego, lecz powinien być interpretowany oraz stosowany w określonym kontekście normatywnym. W związku z tym, w celu konkretyzacji przesłanki bezprawności należy sięgnąć do przepisów innych ustaw. Na ich podstawie możliwe jest dokonanie oceny działań przedsiębiorcy w aspekcie ich zgodności z prawem⁴.

W art. 24 ust. 2 ustawodawca wskazał przykładowe rodzaje praktyk, które naruszają zbiorowe interesy konsumentów, zaliczając do nich stosowanie postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ Kodeksu postępowania cywilnego, naruszanie obowiązku udzielania konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji, nieuczciwe praktyki rynkowe lub czyny nieuczciwej konkurencji. Katalog ten nie jest jednak wyczerpujący. Ustawodawca posłużył się tutaj terminem *w szczególności*, co oznacza, że ma on charakter przykładowy. Zamiarem ustawodawcy było uznanie za praktykę określoną w art. 24 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów działań, które naruszyły przepisy innych aktów prawnych. Jak na to wskazuje ugruntowane orzecznictwo z zakresu praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, oprócz praktyk literalnie wskazanych bezpośrednio przez ustawodawcę w ustawie o ochronie konkurencji i konsumentów *za praktyki naruszające zbiorowe interesy konsumentów można uznać zachowania naruszające przepisy innych ustaw, które nakładają na przedsiębiorcę określone obowiązki względem konsumenta. Zdaniem Sądu Najwyższego zachowania takie (...) stanowią bowiem jednocześnie zachowania bezprawne i skutkują zniesieniem, ograniczeniem lub zniekształceniem praw konsumentów, wpływając tym samym na chronioną przez przepis obowiązującego prawa sferę ich interesów.*⁵

Podkreślenia wymaga także, że bezprawność jest kategorią obiektywną. Rozważenia przy ocenie bezprawności wymaga zatem kwestia, czy zachowanie przedsiębiorcy było zgodne, czy też niezgodne z obowiązującymi zasadami porządku prawnego. O bezprawności działania decyduje całokształt okoliczności konkretnego stanu faktycznego⁶. Dla stwierdzenia bezprawności działania przedsiębiorcy bez znaczenia pozostaje ponadto strona podmiotowa czynu, a zatem wina sprawcy (w znaczeniu subiektywnym, oznaczającym

² Uchwała SN z dnia 13 lipca 2006 r. (sygn. akt III SZP 3/06), OSNP 2007/1-2/35. Por. również: M. Szydło: Publicznoprawna ochrona zbiorowych interesów konsumentów, Monitor Prawniczy nr 2004/17/791.

³ Wyrok SOKiK z dnia 13 listopada 2007 r. (sygn. akt XVII AmA 45/07).

⁴ Por. wyrok SOKiK z dnia 23 czerwca 2006 r. (sygn. akt XVIII AmA 32/05).

⁵ Uchwała SN z dnia 13 lipca 2006 r. (sygn. akt III SZP 3/06), OSNP 2007/1-2/35.

⁶ Wyrok SN z dnia 8 maja 2002 r. (sygn. akt I PKN 267/2001).

wadliwość procesu decyzyjnego sprawcy) i stopień tej winy (umyślność bądź nieumyślność), a także świadomość istnienia naruszonych norm prawnych.

Bezprawność działań przedsiębiorcy i naruszenie zbiorowych interesów konsumentów wykazano poniżej, osobno dla każdego ze stawianych zarzutów.

Stosownie do art. 26 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, jeżeli Prezes Urzędu stwierdzi naruszenie zakazu określonego w art. 24 tej ustawy wydaje decyzję o uznaniu praktyki za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów i nakazującą zaniechanie jej stosowania. Zgodnie z art. 27 ust. 1 i 2 ww. ustawy decyzji, o której mowa w art. 26 nie wydaje się, jeżeli przedsiębiorca zaprzestał stosowania praktyki, o której mowa w art. 24. W takim przypadku Prezes Urzędu wydaje decyzję o uznaniu praktyki za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów i stwierdzającą zaniechanie jej stosowania. Stosownie natomiast do art. 28 ust. 1 ww. ustawy, jeżeli w toku postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów zostanie uprawdopodobnione – na podstawie okoliczności sprawy, informacji zawartych w zawiadomieniu, o którym mowa w art. 100 ust. 1, lub innych informacji będących podstawą wszczęcia postępowania – że przedsiębiorca stosuje praktykę, o której mowa w art. 24, a przedsiębiorca, któremu jest zarzucane naruszenie tego przepisu, zobowiąże się do podjęcia lub zaniechania określonych działań zmierzających do zapobieżenia tym naruszeniom, Prezes Urzędu może, w drodze decyzji, nałożyć obowiązek wykonania tych zobowiązań.

Postawiony w przedmiotowej sprawie Spółce Wodociągi Rewal zarzut stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, o których mowa w art. 24 ust. 1 i ust. 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, dotyczy zamieszczenia w stosowanych w obrocie z konsumentami wzorcach umów zatytułowanych: *Umowa Nr ... o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków, Umowa Nr ... o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków (dzierżawca nieruchomości), Umowa Nr ... o zaopatrzenie w wodę, Umowa Nr ... na odprowadzanie ścieków*, postanowień, zgodnie z którymi:

- 1) odbiorca usług dokonuje zapłaty za dostarczoną wodę i/lub odprowadzone ścieki w terminie określonym w fakturze, który nie może być krótszy niż 14 dni od daty jej wystawienia,
- 2) umowa może być rozwiązana przez każdą ze stron z zachowaniem 3 miesięcznego okresu wypowiedzenia lub - w przypadku umów zawartych na czas określony – z zachowaniem 1 miesięcznego okresu wypowiedzenia,
- 3) *Wszelkie dokumenty oraz oświadczenie woli związane z niniejszą Umową uznaje się za doręczone w przypadku wysłania ich listem poleconym na adres wskazany w Umowie. (...) W razie nie powiadomienia o zmianie adresu lub też innych wymienionych wyżej zmian przyjmuje się skuteczność doręczenia na dotychczasowy adres. Strony zgodnie oświadczają, że w przypadku niepodjęcia korespondencji na adresy wskazane w niniejszej Umowie lub powiadomieniach o ich zmianie, takie nadesłanie będzie uznawane przez strony jako doręczenie korespondencji, a oświadczenie woli w niej zawarte jako złożone drugiej Stronie,*

a także pobierania od odbiorców usług zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków opłaty abonamentowej, która nie została przewidziana w obowiązującej w okresie od 1 stycznia 2011r. do 31 grudnia 2011r. taryfie za zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków, jako działania niezgodnego z art. 26 ust. 1 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu.

Ad I.1

Zgodnie z § 17 ust. 1 rozporządzenia taryfowego, odbiorca usług dokonuje zapłaty za dostarczoną wodę lub odprowadzone ścieki w terminie określonym w fakturze, który nie może być krótszy niż 14 dni od daty jej wysłania lub dostarczenia w inny sposób. Tak więc określony w ww. wzorcach termin na uiszczenie należności przez odbiorcę usług, jako nie krótszy niż 14 dni od daty wystawienia faktury, jest niezgodny z przywołanym przepisem rozporządzenia taryfowego, a tym samym może stanowić bezprawne działanie, o którym mowa w art. 24 ust. 1 i ust. 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Ad I.2

Analizując przesłankę bezprawności kwestionowanych zachowań Spółki należy wskazać, iż zgodnie z art. 6 ust. 1 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu, dostarczanie wody lub odprowadzanie ścieków odbywa się na podstawie pisemnej umowy o zaopatrzenie w wodę lub odprowadzanie ścieków zawartej przez przedsiębiorstwo wodociągowo-kanalizacyjne i odbiorcę usług. Zgodnie z art. 8 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu przedsiębiorstwo wodociągowo-kanalizacyjne może odciąć dostawę wody lub zamknąć przyłącze kanalizacyjne, jeżeli:

- 1) przyłącze wodociągowe lub kanalizacyjne wykonano niezgodnie z przepisami prawa;
- 2) odbiorca usług nie uiszczył należności za pełne dwa okresy obrotowe, następujące po dniu otrzymania upomnienia w sprawie uregulowania zaległej opłaty;
- 3) jakość odprowadzanych ścieków nie spełnia wymogów określonych w przepisach prawa lub stwierdzono celowe uszkodzenie albo pominięcie urządzenia pomiarowego;
- 4) został stwierdzony nielegalny pobór wody, to jest bez zawarcia umowy, jak również przy celowo uszkodzonych albo pominiętych wodomierzach lub urządzeniach pomiarowych.

Formułując powyższy przepis ustawodawca nie posłużył się terminem *w szczególności* lub podobnym. Oznacza to, że ww. katalog ma charakter zamknięty. Przedsiębiorstwo wodociągowo-kanalizacyjne nie może zaprzestać świadczenia usług na rzecz odbiorców w innych przypadkach niż określone w ustawie. Skoro tylko w wymienionych enumeratywnie przypadkach przedsiębiorstwo wodociągowo-kanalizacyjne może odciąć wodę lub zamknąć przyłącze kanalizacyjne, to też tylko w tych samych przypadkach można umowę wypowiedzieć. Przyczyny wypowiedzenia umowy przez przedsiębiorstwo wodociągowo-kanalizacyjne są więc enumeratywnie wyliczone. Rozwiązanie umowy oznacza praktycznie zaprzestanie świadczenia usługi dostarczania wody lub odprowadzania ścieków.

W ocenie Prezesa Urzędu, brzmienie postanowienia umownego, zgodnie z którym umowa może być rozwiązana przez każdą ze stron z zachowaniem 3 miesięcznego okresu wypowiedzenia lub – w przypadku umów zawartych na czas określony – z zachowaniem 1 miesięcznego okresu wypowiedzenia, nie znajduje odzwierciedlenia w brzmieniu art. 8 ust. 1 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu. Zdarzenia, objęte hipotezami powołanego wyżej przepisu obejmują bowiem ściśle określone sytuacje, w których może nastąpić odcięcie dostawy wody lub zamknięcie przyłącza kanalizacyjnego i nie dopuszczają rozwiązania umowy przez odbiorcę z dowolnej przyczyny. Oznacza to, że kwestionowane postanowienie umowne może statuować możliwość przekroczenia przez Spółkę jej ustawowych

kompetencji jako dostawcy usług wodociągowych i kanalizacyjnych w zakresie możliwości wstrzymania świadczenia usług. Postanowienie to przewiduje bowiem możliwość podjęcia działań powodujących odcięcie dostaw wody lub zamknięcie przyłącza kanalizacyjnego, bez określenia przyczyn rozwiązania umowy, a więc także w sytuacjach, które nie zostały objęte art. 8 ust. 1 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu. Stąd, w ocenie Prezesa Urzędu, pozbawienie konsumentów przysługującej im z mocy ustawy ochrony przed zaprzestaniem przez przedsiębiorstwo wodociągowo – kanalizacyjne świadczenia usług, będącego skutkiem rozwiązania umowy na skutek wypowiedzenia jej przez przedsiębiorcę, może być sprzeczne z art. 8 ust. 1 ww. ustawy.

Zachowania Spółki mogą godzić w interesy konsumentów, gdyż stosowanie w ww. wzorcach umów kwestionowanej klauzuli może pozbawiać odbiorców możliwości korzystania z usługi o charakterze powszechnym, niezbędnej dla prawidłowego funkcjonowania każdego gospodarstwa domowego. Działanie przedsiębiorcy, nie respektującego tej ochrony, przewidzianej w powszechnie obowiązujących przepisach prawa, może być uznane za godzące w interesy konsumentów, gdyż może wywoływać negatywne skutki w sferze uprawnień konsumentów, a tym samym może stanowić bezprawne działanie, o którym mowa w art. 24 ust. 1 i ust. 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Ad. I.3

Postanowienia stosowane w ww. wzorcach umów, zgodnie z którym: *Wszelkie dokumenty oraz oświadczenie woli związane z niniejszą Umową uznaje się za doręczone w przypadku wysłania ich listem poleconym na adres wskazany w Umowie. (...) W razie nie powiadomienia o zmianie adresu lub też innych wymienionych wyżej zmian przyjmuje się skuteczność doręczenia na dotychczasowy adres. Strony zgodnie oświadczają, że w przypadku niepodjęcia korespondencji na adresy wskazane w niniejszej Umowie lub powiadomieniach o ich zmianie, takie nadesłanie będzie uznawane przez strony jako doręczenie korespondencji, a oświadczenie woli w niej zawarte jako złożone drugiej Stronie może być uznane za tożsame z klauzulami wpisanymi do Rejestru postanowień wzorców umów uznanych za niedozwolone, zwanego dalej: *Rejestrem*, o których mowa w art. 479⁴⁵ Kodeksu postępowania cywilnego na podstawie:*

- wyroku SOKIK z dnia 17 sierpnia 2006 r., sygn. akt: XVII AmC 100/05 pod numerem **918** o treści: *Zawiadomienie o wypowiedzeniu umowy przez Fronton będzie wysłane listem poleconym na adres nabywcy, określony w umowie lub zawiadomieniu o zmianie adresu. Odmowa przyjęcia przez nabywcę lub dwukrotna adnotacja poczty „nie podjęto w terminie”(awizo) wywołuje skutki doręczenia. Skutki doręczenia wywołuje również doręczenie zastępcze, określone w art. 138 i art. 139 kodeksu postępowania cywilnego, tj. doręczenie pisma dorosłemu domownikowi, administracji domu, sołtysowi lub dozorczy domu. Fronton pozostawia w aktach umowy pismo ze skutkiem doręczenia, jeśli nabywca nie zawiadomi Fronton-u o zmianie adresu i nazwiska, a wysłane zawiadomienie wróci z adnotacją „adresat nieznan” lub temu podobną. Zawiadomienie stanowi integralną część umowy. W uzasadnieniu wyroku SOKiK stwierdzi, że przywołane postanowienie umowne (...) kształtuje sytuację konsumenta niekorzystnie w porównaniu z sytuacją pozwanego, nakładając na konsumenta bardzo rygorystyczne skutki w zakresie odbierania korespondencji pozwanego analogiczne jak przepisy kpc w odniesieniu do korespondencji sądowej. Instytucja doręczenia zastępczego należy do prawa pro-*

cesowego i negatywnie należy ocenić próbę jej adaptowania do obrotu gospodarczego zwłaszcza, gdy jedną ze stron umowy jest konsument oraz mając na uwadze art. 61 kc, zgodnie z którym oświadczenie woli, które ma być złożone innej osobie, jest złożone z chwilą, gdy doszło do niej w taki sposób, że mogła zapoznać się z jego treścią. Podkreślić należy, iż instytucja doręczenia zastępczego nie jest gwarantem dojścia do konsumenta oświadczenia woli pozwanego w w/w sposób. Również dwukrotna adnotacja placówki pocztowej „nie podjęto w terminie” nie przesądza o tym, że konsument mógł zapoznać się z oświadczeniem woli pozwanego. Postanowienia (...) umowy mogą prowadzić do sytuacji, gdy konsument pozbawiony możliwości rzeczywistego zapoznania się z oświadczeniem woli pozwanego narażony będzie na jego skutki prawne. Takie ukształtowanie obowiązków konsumenta rażąco narusza jego interesy i jest sprzeczne z dobrymi obyczajami,

- wyroku SOKIK z dnia 30 czerwca 2009 r., sygn. akt: XVII AmC 513/09 pod numerem **1681** o treści: *Wszelka korespondencja wysłana przez Bank do Kredytobiorcy pocztą lub kurierem na ostatni podany przez niego adres do korespondencji (adres zameldowania, w przypadku, gdy Kredytobiorca nie podał adresu do korespondencji), będzie uważana za doręczoną,*
- wyroku SOKIK z dnia 9 września 2010 r., sygn. akt: XVII AmC 999/09 pod numerem **2285** o treści: *Strony zgodnie ustalają, że korespondencja wysłana dwukrotnie listem poleconym na ostatnio podany adres do korespondencji uznana zostaje jako doręczona.*

Skierowanie przez Wodociągi Rewal do konsumentów korespondencji w sprawie wykonania umów o zbiorowe zaopatrzenie w wodę i/lub zbiorowe odprowadzanie ścieków jest oświadczeniem woli Spółki, złożonym konsumentom w rozumieniu art. 60 k.c. W świetle art. 61 § 1 zd. 1 k.c. oświadczenie woli, które ma być złożone innej osobie, jest złożone z chwilą, gdy doszło do niej w taki sposób, że mogła zapoznać się z jego treścią. Zatem oświadczenie woli składane innej osobie może być uznane za skutecznie doręczone jedynie wówczas, gdy dotarło do tej osoby w sposób umożliwiający jej zapoznanie się z jego treścią. Tak więc czynność wysyłania pisma, stanowiącego oświadczenie woli jednej ze stron umowy, listem poleconym, nie może być uznawana za jego skuteczne doręczenie. Wobec tego, że analiza porównawcza kwestionowanego postanowienia umownego stosowanego przez Wodociągi Rewal z klauzulami wpisanymi do rejestru wskazuje na podobieństwo treści i skutków stosowania jednych i drugich, czego nie zmieniają odmienności w zakresie użytych sformułowań i wyrazów, uznać należy, że takie działanie spółki może być uznane za bezprawne i stanowić naruszenie, o którym mowa w art. 24 ust. 1 i ust. 2 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

W niniejszej sprawie za spełnioną należy uznać także trzecią przesłankę. Wzorce umów zawierające kwestionowane postanowienie skierowane są nie do ściśle zindywidualizowanego konkretnego konsumenta, lecz do z góry nieokreślonej, niemożliwej do zidentyfikowania liczby konsumentów, których sytuacja jest identyczna i wspólna. Tak więc kwestionowane działania Spółki godzą w zbiorowe interesy konsumentów.

W tym stanie rzeczy stwierdza się, iż wszystkie wskazane wcześniej przesłanki, wynikające z art. 24 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, zostały uprawdopodobnione.

Stosownie do art. 28 ust. 1 ww. ustawy, jeżeli w toku postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów zostanie uprawdopodobnione – na podstawie okoliczności sprawy, informacji zawartych w zawiadomieniu, o którym mowa w art. 100 ust. 1, lub innych informacji będących podstawą wszczęcia postępowania – że przedsiębiorca stosuje praktykę, o której mowa w art. 24, a przedsiębiorca, któremu jest zarzucane naruszenie tego przepisu, zobowiąże się do podjęcia lub zaniechania określonych działań zmierzających do zapobieżenia tym naruszeniom, Prezes Urzędu może, w drodze decyzji, nałożyć obowiązek wykonania tych zobowiązań, a stosownie do art. 28 ust. 2 może też określić termin ich wykonania.

Wobec tego, że naruszenie przez Spółkę Wodociągi Rewal zakazu wynikającego z art. 24 ust. 1 i ust. 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów zostało w postępowaniu uprawdopodobnione, a skarżony przedsiębiorca zobowiązał się do podjęcia działań, które w sposób wystarczający zmierzają do usunięcia tego naruszenia, Prezes Urzędu stwierdził, iż zaistniały niezbędne przesłanki do wydania decyzji na podstawie art. 28 ust. 1 i 2 ustawy. Przyjmując zobowiązanie Spółki do podjęcia działań zmierzających do zaniechania naruszenia zbiorowych interesów konsumentów Prezes UOKiK nałożył na Wodociągi Rewal obowiązek jego wykonania poprzez:

- podpisywanie z konsumentami – od dnia uprawomocnienia się niniejszej decyzji – umów dotyczących zbiorowego zaopatrzenia w wodę i/lub zbiorowego odprowadzania ścieków w oparciu o nowe wzorce, nie zawierające zakwestionowanych zapisów,
- przekazanie konsumentom – w terminie trzech miesięcy od dnia uprawomocnienia się niniejszej decyzji – aneksów zmieniających kwestionowane postanowienia w umowach wykonywanych.

Zdaniem Prezesa określony w decyzji termin na wykonanie przyjętego zobowiązania jest wystarczający do skutecznego podjęcia przez Spółkę niezbędnych czynności, biorąc pod uwagę działania przedsiębiorcy w tym zakresie, jak również jego możliwości organizacyjne i techniczne.

Wobec powyższego orzeczono jak w punkcie I sentencji decyzji.

Ad. II

Odpowiednio do art. 28 ust. 3 ustawy, w decyzji, o której mowa w ust. 1 tego artykułu, Prezes Urzędu nakłada na przedsiębiorcę obowiązek składania w wyznaczonym terminie informacji o stopniu realizacji zobowiązań.

Biorąc pod uwagę powyższą konstatację Prezes UOKiK nałożył na Spółkę, na podstawie art. 28 ust. 3 ustawy, obowiązek przekazania - w terminie czterech miesięcy od uprawomocnienia się niniejszej decyzji - informacji dotyczących realizacji przyjętego zobowiązania. Prezes UOKiK uznał, że określony wyżej termin na przekazanie informacji o stopniu realizacji przyjętego zobowiązania jest wystarczający.

Wobec powyższego orzeczono jak w punkcie II sentencji decyzji.

Ad. III

Dokonując oceny działań Spółki dotyczących uprawnień do pobierania od odbiorców ww. usług w okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2011 r. opłaty abonamentowej pod ką-

tem ich zgodności z przepisami ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów należy uwzględnić również uregulowania zawarte w ustawie o zbiorowym zaopatrzeniu. Zgodnie z przepisami art. 24 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu przedsiębiorstwo wodociągowo – kanalizacyjne, w terminie 70 dni przed planowanym dniem wejścia taryf w życie, przedstawia wójtowi (burmistrzowi, prezydentowi miasta) wniosek o ich zatwierdzenie (art. 24 ust. 2). Wójt (burmistrz, prezydent miasta) sprawdza, czy taryfy i plan zostały opracowane zgodnie z przepisami ustawy, i weryfikuje koszty, o których mowa w art. 20 ust. 4 pkt 1 ustawy, pod względem celowości ich ponoszenia (art. 24 ust. 4). Rada gminy podejmuje uchwałę o zatwierdzeniu taryfy, w terminie 45 dni od dnia złożenia wniosku, albo o odmowie zatwierdzenia taryf, jeżeli zostały one sporządzone niezgodnie z przepisami (art. 24 ust. 5). Jeżeli rada gminy nie podejmie uchwały we wskazanym wyżej terminie, taryfy zweryfikowane przez wójtowi (burmistrzowi, prezydentowi miasta) wchodzi w życie po upływie 70 dni od dnia złożenia wniosku o ich zatwierdzenia (art. 24 ust. 8). Przedsiębiorstwo wodociągowo – kanalizacyjne ogłasza w miejscowej prasie lub w sposób zwyczajowo przyjęty taryfy, co do których rada gminy nie podjęła stosownej uchwały o ich zatwierdzeniu lub odmowie zatwierdzenia, w terminie co najmniej 7 dni przed dniem ich wejścia w życie (art. 24 ust. 9).

Wodociągi Rewal w dniu 18 października 2010 r. złożyły w Urzędzie Gminy Rewal wniosek o zatwierdzenie taryfy dla zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków na okres od 1 stycznia do 31 grudnia 2011 r. obowiązującej na terenie Gminy Rewal. We wniosku tym wyszczególniono: opłatę za 1 m³ dostarczonej wody w kwocie 3,52 zł, opłatę za 1 m³ odebranych ścieków w kwocie 5,38 zł i opłatę abonamentową za odczyt w kwocie 5,90 zł/miesiąc/odbiorca.

W związku z tym, że Rada Gminy Rewal nie podjęła w ustawowym terminie 45 dni od złożenia wniosku uchwały w sprawie zatwierdzenia lub odmowy zatwierdzenia taryfy przedłożonej przez Spółkę, mającej obowiązywać w okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2011 r., została ona wprowadzona w życie w trybie art. 24 ust. 8 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu, tj. po upływie 70 dni od dnia złożenia wniosku o zatwierdzenie taryf. Spółka Wodociągi Rewal wypełniając ustawowy obowiązek podania do wiadomości publicznej informacji o taryfach za zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków obowiązujących w okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2011 r. zamieściła ogłoszenie w prasie lokalnej - „Strefa słońca” nr 14 (109) 2010 z 22 grudnia 2010 r., na tablicy ogłoszeń w siedzibie Spółki, w palcówkach handlowych i usługowych na terenie Gminy Rewal, tablicy ogłoszeń Urzędu Gminy i stronie internetowej www.wodociagirewal.pl. Zarówno w komunikacie prasowym, jak i w informacji zarządu Spółki zamieszczonej m.in. na stronie internetowej podano, że (...) *z dniem 1 stycznia 2011 r. obowiązuje nowa taryfa za zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków. Taryfa wchodzi w życie na podstawie Rozdziału 5, art. 24, ust. 8 ustawy z dnia 7 czerwca 2001 o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (t.j. Dz. U. z 2006 r., Nr 123, poz. 858 ze zm.) i obowiązuje od 1 stycznia 2011 r. do 31 grudnia 2011 r. Taryfa wchodzi w życie w następującej wysokości:*

1. *Za 1 m³ dostarczonej wody – 3,52 zł netto + 8% VAT.*
2. *Za 1 m³ odprowadzonych ścieków – 5,38 zł netto + 8% VAT.*

Zgodnie z brzmieniem art. 83 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, w sprawach nieuregulowanych, do postępowań przed Prezesem UOKiK, zastosowanie mają przepisy ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. - Kodeksu postępowania administracyjnego.

Art. 105 § 1 kodeksu postępowania administracyjnego stanowi, że gdy postępowanie z jakichkolwiek przyczyn stało się bezprzedmiotowe, organ administracji publicznej wydaje decyzje o umorzeniu postępowania. Bezprzedmiotowość postępowania administracyjnego, o której mowa w tym artykule, będąca przesłanką jego umorzenia oznacza, że brak jest któregoś z elementów materialnego stosunku prawnego. Ustalenie istnienia tej przesłanki stwarza obowiązek zakończenia postępowania w danej instancji poprzez jego umorzenie, a wobec tego nie można wydać decyzji załatwiającej sprawę przez rozstrzygnięcie co do jej istoty. Przesłanka umorzenia postępowania może istnieć jeszcze przed wszczęciem postępowania, co zostanie ujawnione dopiero w toczącym się postępowaniu, a może ona powstać także w czasie trwania postępowania, a więc w sprawie już zawisłej przed organem administracyjnym. Bezprzedmiotowość postępowania może wynikać z kilku różnych przyczyn, które mogą mieć zarówno podmiotowy, jak i przedmiotowy charakter. Jak wskazuje się w literaturze przedmiotu⁷ przyczyny te mogą powstać na skutek faktów naturalnych lub zdarzeń prawnych, tj. w sytuacjach np. śmierci osoby fizycznej, ustania bytu prawnego osoby prawnej lub organizacyjnej itp.

Konsekwencją wykazania przesłanki o bezprzedmiotowości prowadzonego postępowania w sprawie naruszenia zbiorowych interesów konsumentów jest wydanie decyzji o jego umorzeniu, które ma charakter obligatoryjny. Zgodnie bowiem z reprezentowanym w doktrynie poglądem ustalenie bezprzedmiotowości postępowania *stwarza obowiązek zakończenia postępowania [...] przez jego umorzenie, ponieważ nie będzie podstaw do rozstrzygnięcia sprawy co do jej istoty. Dalsze prowadzenie postępowania w takim przypadku stanowiłoby o jego wadliwości mającej istotny wpływ na wynik sprawy*⁸. Powyższe stanowisko znajduje również uzasadnienie w orzecznictwie. I tak zgodnie z wyrokiem Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 14 maja 1998r. (sygn. akt I S.A./Kr/1141/97) *„w myśl art. 105 § 1 K.p.a., gdy postępowanie z jakiegokolwiek przyczyny stało się bezprzedmiotowe, organ administracji państwowej wydaje decyzję o umorzeniu postępowania. Użycie przez ustawodawcę słowa „wydaje” a nie „może wydać” oznacza, że wydanie decyzji o umorzeniu postępowania jest obligatoryjne, gdy postępowanie stało się bezprzedmiotowe z jakiegokolwiek przyczyny”*. Natomiast zgodnie z tezą wyroku Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 18 kwietnia 1995r. (sygn. akt S.A./L.dz. 2424/94), *z bezprzedmiotowością postępowania (art. 105 § 1 Kpa) mamy do czynienia wówczas, gdy w sposób oczywisty organ stwierdzi brak podstaw prawnych i faktycznych do merytorycznego rozpatrzenia sprawy*.

W ogłoszeniach o nowych taryfach, wprowadzanych przez Wodociągi Rewal na okres od 1 stycznia do 31 grudnia 2011 r., przekazanych do wiadomości publicznej w drodze ogłoszeń prasowych i informacji zamieszczonych w palcówkach handlowych i usługowych, tablicy ogłoszeń Urzędu Gminy oraz na stronie internetowej Spółki, nie podano informacji o opłacie abonamentowej pobieranej od odbiorców usług. Opłata ta została jednak określona i skalkulowana we wniosku taryfowym przekazanym przez Spółkę do zatwierdzenia przez uprawnione organy Gminy w trybie art. 24 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu. Jest więc ona przewidziana taryfą i stanowi jej element. Z tych też powodów nie sposób uznać, że jej pobieranie jest nielegalne.

⁷ B.Adamiak, J.Borkowski, Kodeks postępowania administracyjnego, Komentarz, C.H.Beck, W-wa 1996, s. 462 i następne.

⁸ Tamże, s. 461-463.

Odmianą kwestią jest natomiast brak rzetelnych informacji odnośnie samej opłaty abonamentowej, przekazywanych konsumentom w tym zakresie. Sprawa ta jednak nie była przedmiotem prowadzonego przez Prezesa Urzędu postępowania, bowiem zarzut taki nie został postawiony przedsiębiorcy w postanowieniu o jego wszczęciu.

W rozpatrywanej sprawie należy więc stwierdzić, iż wystąpiła przyczyna niwecząca postępowanie o cesze przedmiotowej, jaką jest niemożność udowodnienia, że działania Spółki Wodociągi Rewal dotyczące pobierania w okresie od 1 stycznia 2011r. od odbiorców usług zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków opłaty abonamentowej były bezprawne. Potwierdza to ustalony i przedstawiony stan faktyczny.

Mając na uwadze powyższe, za bezprzedmiotowy należy uznać postawiony Spółce zarzut pobierania przez nią od odbiorców usług zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków opłaty abonamentowej, która nie została przewidziana w stosowanej w okresie od 1 stycznia 2011 r. do 31 grudnia 2011 r. taryfie za zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków, a tym samym zarzut podejmowania działań niezgodnych z art. 26 ust. 1 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu, które jednocześnie mogły naruszać art. 24 ust. 1 i ust. 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Biorąc pod uwagę powyższe okoliczności należało orzec jak w punkcie III sentencji decyzji.

POUCZENIE:

Stosownie do treści art. 81 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w związku z art. 479²⁸ § 2 k.p.c. – od niniejszej decyzji przysługuje odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w terminie dwutygodniowym od dnia jej doręczenia, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów – Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Gdańsku.

Z up. Prezesa Urzędu
Ochrony Konkurencji i konsumentów
Dyrektor Delegatury w Gdańsku

Roman Jarząbek

Otrzymuje:

Wodociągi Rewal Sp. z o.o.
ul. Poznańska 31
72 – 346 Pobierowo
skr. poczt. 6